

מסורת הש"ס

- (א) (מגינה יל. נדה נו.)
- (ב) מוספתא דהלכות פ"ב,
- (ג) ספ"ד, ד (אהלות פ"ב),
- (ד) ש"ע פ"ד,
- (ה) ש"ע פ"ד.

תורה אור השלם

- 1. אלקה השמאיים לבם
- בבל השקרן פל הנגע
- בדמם במתם יטמא עד
- הקרב: ויקרא יא לא

נוסחת הריב"ן

- (א) במקצתן: [ב] שאלו:
- (ג) דפחות: [ד] להיות שלמה:
- (ה) הירפא וקא מטרא ליה:
- [ו] היה אומר:

הגהות הב"ח

- (א) רש"י ד"ה טעמא וכו'
- הא איכא שדרה דמת
- אחד:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

- [א] גמ' לא הא קמני. נ"ב
- ע"י תוס' ד"ה טעמא
- גידר וכו': [ב] תוס' ד"ה
- טעמא דליכא שדרה דמת
- התא. מיעוט דמת חדא
- מקמא וי"ג דמחזא
- [ג] ד"ה רביעית דס שפא
- משני מתים וכו' כ"ל:
- [ד] ד"ה ועל עלם כשפורה
- ועל רביעית דס וכו' ועל
- עלם כשפורה. מן מיעוט
- ועל רביעית עד כשפורה
- נמחק:

הגהות התוספות

- 1. מיבט וכו' ומ"ב. 2. י"ל
- וכי אמר. 3. י"ל אפילו
- דלתי. 4. י"ל מן דר"ע.
- 5. י"ל כח משני להו.
- 6. י"ל דפלגי רביס.

מוסף רש"י

בהם. בשלשים כתיב כל
הנוגע בהם (נדה נו.) ת"ל
מהם. וכל אשר יפול עליו
מהם צמותם יעמא (שם)
והגי' וה' הוא החומט.
אומר אני שאלו מן שרן
שקרין למג' הגל
כקליפה הכוללת ומתגלת
מתוך כל מה שגלגל ומתלת
הניח קליפה של עדשה
היא (שם).

פי' הרא"ש

ת"ש בהם יכול כבודן
ברשימם כתיב וכל אשר
יגע בהם. דמשמע שיגע
בשרן שלם ת"ל לא אשר
יפול מהם דמשמע אפי'
מקצתן: הוא כיצד ותיקיימו
ב' מקראות הללו: ושיעור
כבעדשה. דהיינו מקצתו
וקרינן ביה בהם לפי
שהחומט תחלת ברייתו
כבעדשה והוא שלם: ש"מ
שיעורא גמירי. דאי אמרת
דגמלה שנקצצו רגליה
קוריה בריה (ואכתי) [ואף
דעתן] אין בו כעדשה
תחלת ברייתו כשהוא
שלם אכן בו אלא כעדשה
ותלתי מנייה דפחות
מכעורא [מן] מטמא.
ודחי כי בעי' שיעורא
כבעדשה היכא דלא נפלה

כהן גדול פרק שביעי נזיר

נב.

עין משפט גד מצוה

לד א מיי פ"ד מהלך
אבות העומות הלכ
ז כמג עשין רמו:
לה ב מיי פ"ב מהלכות
מחללות אבות הל'
ככ כמג לאוין קלג:
לו ג מיי פ"ב מהלכ
טומאת מת הלכה ח
ופ"ו מהל' מירות הלכ' ז
וש"ש כ"מ טמג עשין
רלג:
לז ד מיי פ"ד מהלכות
טומאת מת הלכה ו:
לח ה ו מיי סס הלכ' א
ופ"ו מהל' מירות
הלכה ז:
לט ז מיי פ"ו מהלכות
מירות מת ופ"ד
מהלכות טומאת מת הלכה
ז:
לח ה מיי סס הלכה ב:

פי' הרא"ש (המשך)

ביה נשמה כמו חומט
בחת' (דמקומ' ודאי) אין
לנו להחשיבו בריה בפחות
מכעורא הואיל ולא תפול
ב"י נשמה בפחות מכאן:
אבל היכא דנפלה ביה
נשמה. כגון נמלה חיה
חשובה ברי' אפילו חסרה
הואיל ועדיין יכולה
לחיות: איבעיא להו שדרה
וגולגולת נתן. דוקא
תרתייהו. או דלמא [א]
שדרה כו' ועל מתני'
דהאלות ותנן ואלו
מטמאין באהול השדרה
והגולגולת שייך גמי'
למביע הך כביא. וכן מוכח
בשפתין דמיידי הך כביא
ממתני' דאהלות. ת"ש
שדרה שגידר. פי' הוקף
כמו גזרו אילנא רוב עלעין
ללעות טרפה ותרגומו
עליין וכפ' אלו טרפות
מפי' נשתברו ברוב ב'
צדדים נתפרקו ברוב צד א'
טרויה. שיביל שם שדרה
ממנה ובקבר אפי' נשברה
או נפרקה טמאה שהקבר
מערפס דהכי גמירי. הא לא
גידר טמאה השדרה לבריה.
קמני הא לא גידר
טמאה דלמא אי גדר
טרויה אידך תביע לך. מי
קמני הא לא גדר טמאה
בלא גולגולת. דלמא עם
גולגולת מייירי ואפ"כ אם
גדר טרויה אידך. כלומר
אם לא גדר תביע לך אי
מטמא שדרה לבריה. ת"ש
ר' יהודה (דברי) [אומר
בשם דברים] ר"ע מטמא
השדרה קא חשיב להו: של
טרסיה צורפי תחושת
הניחוח באייר מקום שאין
עליה אהול שלא ישמאו
הכנסים שם וכל הרוסאים
אמרו שהיו בקיאים להכיר
בעצמות שהם משדרה
וגולגולת ולהשוות עצם
לעצם ולידע אם הם מב'
מתים או ממת א' ואמרו
קבר (כ) אינו מגלת. דאי
היה מגלת כיון דאין
מטמא שילמה כדאמרי'
לעיל גדר רוב עלעין שבה
טרויה. ת"ש מעניינא ומה
הן ד' דברים וכו' ועל חצי
קב עצמות וכו' מדלא קמני
ועל רובע עצמות הבא מב'
מתים כדאימא בפלוגתא
דר"ע ורבנן במטבת אהלות
אילנא דלענין תגלתה נזיר
אימרו דהיינו וכל עצם
כשעורה שנחלק לשנים א'
אפ"י שהוא ממת א'.
והשדרה והגולגולת במי'

ת"ש בהם יבול בכולן. גזי שרשים כתיב אשר יפול מהם אל
תוכו וצמקום אחר כתיב אשר יגע בהם צמותם הא כיצד
ייעש שני המקראות הללו וכו' ושיערו חכמים כבעדשה דמיקריא
מהם זהו צמקת שרן אחד ומיקריא בהם לפי שהחומט תחילת
ברייתו כבעדשה וש"מ שיעורא גמירי
מדציעין כעדשה שהרי החומט גם כי
היו תחילתו כבעדשה היינו עם רגליו
וקרינו ומי"מ אי חתך מיניה פורתא
דמיפתחי' מבעדשה אפי"ה חיה ופ"מ
ציעין כעדשה ממע כברייתא וש"מ
שיעורא גמירי ודחי א"ר שמעיה כי
ציעין שיעורא כבעדשה היכא דלא
נפלה ציה נשמה כגון חומט שאס
נפתח מעט תחילה או ודאי אין לנו
להחשיבו ציה בפחות הואיל ועלולס
לא יפול צו נשמת חיים בפחות מכן
אזל היכא דנפלה ליה כגון נמלה
חיה חשוכה היא כי אף קולא רגליה
או שום דבר ממנה יכולה עדיין
לחיות הרבה שאין חיייה תלוי' בדבר
סקנך: **איבעיא** להו שדרה
וגולגולת נתן. דוקא על שיהיה מגלת
או דלמא או שדרה או גולגולת נתן
והוא הדין דלמתניין דאהלות (פ"ב מ"א)
נמי מיעיף ליה וכן משמע בצמון
דמייטי מתניין דאהלות למיעפס
ציעין: **ת"ש** שדרה שגדר רוב
עץ עו"זין שבה. פי' שיער רוב זלעות
שזה תרגום של זלעות עלעולין:
טהורה. צעלמא [אמרין] כמה
חסרון בשדרה וכו'. ולא טממא אמר'
שמואל צפ' אלו טרפות (חולין מז:) וכן
לטרפה וגם כאלו נראה לרבינו יצחק
ד"ס להשוות דלס נשתברו רוב
ללעות טרפה וכדלמא צפ' אלו
טרפות (שם נב.) נשתברו ברוב שני
לדין טרפה נקרו אפילו ברוב ז'
אחד: **ובקבר אפי' משוכרת**
או מפורקת טמאה מפני שהקבר
מצרפה. דהכי גמירי:
טעמא גידר הא לא גידר טמא
וקס"ד דלירי' שדרה וגולגולת
ואפ"ה טמאה וש"מ דלוי' שדרה או
גולגולת נתן ומשני מי קמני הא לא
גידר טמאה הא קמ"ל דכי גידר
טהורה ואידך תביע לך פירוש מי קמני הא לא גידר טמאה צלא
גולגולת דלמא כשיש עמנה גולגולת איירי ואפ"כ [כן] כי גידר רוב
זלעות שזה טהורה: ואידך תביע לך. כלומר צלא גידר ואין שם אלא
השדרה צלא גולגולת תביע לך: **ת"א** שמע רבי יהודה אומר ששה
דברים ר"ע מטמא. צמון קא חשיב לנתן ששה דברים וחכמים
מטהרין וחזר בו ר"ע. **משעיה** שהביאו קופה מלאה עצמות
לברית הבנסת של טרסיה. פירוש טרפי' משעת: והניחוח צלוי'. **עצמות**
שאין גג עליו פן יטמאו צהאל הנכנסין שם: נכנס תודום הרופא
וכל הרופאים עמו ואמרו אין כאלו שדרה ממת אחד. וצפירות משניות
מלאחי דהכי אימא צסיפרי אמרו הואיל ויש כאלו מטהרין [ומטמאין]
נעמוד למנין פירוש ר"ע וחכמים שנחלקו בשדרה וגולגולת צהלים
משני מתים וצמון מייטי לה וצמס' אהלות פ"ב (מ"ו) נמי נתן פלוגתייהו והתחילו מר' עקיבא תחילה וטיהר אמרו לו הואיל ואתם הוא שהיית
טממא פיהרת יהו טהורין: **טעמא** דליכא שדרה ב' דמת חדא. פי' ממת חדא: הא איכא שדרה לא גולגולת דמת חדא נזיר מגלת עליה
וש"מ או שדרה או גולגולת נתן. ודחי דלמא לא מיעיף קאמר לא מיעיף שדרה וגולגולת דממת אחד ליכא י"ע מה היא קרייני להראות
לרופאים אם השדרה ממת אחד או לא והא מסממא היתה מפורקת ומשוכרת ואמרינן לעיל דלף ממת אחד טהורה רוב רבני יצחק דלירי
כגון דעל אמתן עצמות האהיל האדם בעודן בקבר ואמר לעיל הקבר מנרפו: **ת"ש** ממניינא מה הן ששה דברים שר"ע מטמא וחכמים
מטהרין עץ אבר מן המת שבא משני מתים ועץ אבר מן החי שבא משני בני אדם ועץ חצי קב עצמות שבא מב' מתים. ומדלא קאמר הכל
ועל רובע עצמות הבא משני מתים כדתנן צמסכת אהלות (פ"ב מ"ו) צפולגתא דר"ע ורבנן יש להוסיף דהכל לענין תגלתה נזיר איירי דלוי' מגלת
על פחות מחצי קב ולהכי נקט חצי קב דעל רובע הקב דלמ"ד: ממת אחד אינו מגלת כדתנן צמתימין והתם לענין טומאת אהל גירדא קמני:
ושבא משני מתים. דלוי' צא ממת אחד לר"ע מגלת כדתנן צמתי' לר"ע ופלגי רבנן עליה והכל נתן דר"ע. דכר ציה וצדין הוא
ד' ועץ רביעית דם ב' ועץ עצם כשעורה שנחלק לשנים. אף כי הוא ממת אחד: והשדרה וגולגולת. צמסכת אהלות (פ"ב מ"ו) תניא צהאל
צפולגתא דר"ע ורבנן השדרה וגולגולת משני מתים: **ת"א** "ד או שדרה או גולגולת הני שבעה הייין. פי' דמחלקן צו ר"ע ורבנן צבירשא
נתן ששה דברים אלא ודאי שדרה וגולגולת חד' דלא טממא הא צלא הא ומשני לעולם שדרה וגולגולת כתיב חשיב להו וקמני ועלם כשעורה
מחושבנא דששה דברים דכי קמני ששה דברים דפלגי' על ר"ע לאפוקי ועלם כשעורה דיחיד הוא דפלגי' עליה דתניא ועלם כשעורה כו':

אמר רב יהודה מדסקרתא ס"ט. אלה הטמאים לנס ככל השרן
כל הנוגע בהם צמותם וגו' (ויקרא יב) אי בהם יכול כולס דכי
נגע ככולס יהא טמא אצל לא [ב]צמקתו ת"ל וכל אשר יפול
עליו מהם צמותם כו': ושיערו חכמים. שמגע עדשה יטמא שהוא
כעדשה [צ]שקוה ככולו: **שכן החומט**
כו'. ומדקא צעי' שיעורא בריה כעדשה
ש"מ שיעורא דצריה כולה ציעין ואי
חסרה שיעורא נפקא לה מכלל
טומאתה וה"ה לענין אפ"ה: **אמר**
ר' שמעיה כי ציעין שיעורא. דצריה
צמיידי דכל ברייתו כבעדשה אצל גבי
נמלה [ג]צפחות מבעדשה הוא צה
נשמה דהא שלמה נמי לא הוא כולה
כעדשה לא ציעין שיעורא ואכתי
תצעי לך: **אמר רבא** ס"ט [שדרה]
שיעורא רוב זלעות שבה. שערך רוב
זלעות שזה טהורה ואפ"כ שכן
מונחת צעה וצוקר כו'. מפני
שהקבר מנרפה להיות דוכמו שלמה.
הא לא גידר טמאה ואפ"כ דליכא
גולגולת צהדה וש"מ דשדרה או
גולגולת נתן: אידך. לא גידר עדיין
תביע לך: ששה דברים. לקמן
קחשיב להו: של טרסיה. צורפי
נחשת ואמרי לה של אותה אותה
ואמרי לה אורגים ודומה לו צמסכת
ע"ז (דף פ:) צמנשה דרבי אליעזר
כשנתפס למלכות דלמר להו רבס
של טרסיה אני: והניחוח צלוי'.
כדי שלא יהיו מיטמאין צמותן עצמות:
ונכנס תודום הרופא. שיהי צקי
ומומחה אם הן ממת אחד או משני
מתים: ואמרו אין כאלו שדרה ממת
אחד. ואין הנזיר מגלת לא אהילו
ואפילו לר"ע שיהי אומר צמחלה
שאפי' היא צהה משני מתים מטמא
על אהילו חזר צו ר"ע: **טעמא משום**
דליכא ציה שדרה ממת אחד. קאמר
דלוי' הנזיר מגלת הא איכא (ב) חדא
דמת אחד מטמא צהאל ואין מועיל
הנחתו צלוי' כלום והנזיר מגלת
עליו ותפשוט דלוי' שדרה או גולגולת:
לא לעולם אימא לך שדרה וגולגולת
ממת אחד ציעין והאי דקאמר להו
הרופאים דקא מטרה להו לא
מיעיף קאמר לא מיעיף שדרה וגולגולת
טמאה ממת אחד וגולגולת ממת
אחד דלדברי ר"ע הוא מטמא לא איכא: ס"ט ממניינא. דששה דברים
על אבר מן המת הבא מב' מתים כגון הזרוע או השוק שיש צו
שתי עצמות והאחד ממת אחד והאחר צה ממת שני וקרייני הן
אבר אחד: ר"ע מטמא וחכמים מטהרין. לפי שלא אמרו שיהא
מטמא צהאל אלא צהאל ממת אחד ואבר מן החי צהאל מאלס אחד
וחאי קב עצמות הבא ממת אחד ורביעית דס הבא ממת אחד צמגע
ולא צהאל ולדברי ר"ע אפי' צהאל ועלם כשעורה ממת אחד וצכל
אלו [ו] אומר ר' עקיבא שאפי' הן צהין משני מתים הרי אלו מטמאין:
לעולם

(א) נראה דל"ל ולכן אם ת"ש שם שדרה ממת אחד היא מגלת דלי' משום וכו'.